

Názov organizácie:	Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i.
Názov interného predpisu:	2.1 Smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci
Vypracoval:	PZS s.r.o., Part. cesta 67, B. Bystrica a Ing. M. Mikuš, bezpečnostný technik ÚEL
Dátum vyhotovenia:	Máj 2025
Schválil:	Dozorná rada a Správna rada ÚEL SAV, v. v. i.
Dátum schválenia:	8. 6. 2026 a 19. 6. 2026
Účinnosť od:	1. 7. 2026

2.1 Smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

Článok 1

Všeobecné ustanovenia a účel smernice

- (1) Táto Smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (ďalej len „smernica“) je interným predpisom Verejnej výskumnej inštitúcie **Ústavu ekológie lesa SAV, v. v. i. (ďalej len ÚEL SAV)**, vydaným v súlade s **Opatrením Predsedníctva Slovenskej akadémie vied** o vydaní vzorového: „*Súboru odporúčaných smerníc a predpisov pre verejné výskumné inštitúcie v zakladateľskej pôsobnosti Slovenskej akadémie vied*“, **Opatrenie predsedníctva SAV č. 06313/2025**.
- (2) Účelom tejto smernice úprava základných podmienok na zabezpečenie BOZP, definuje všeobecné zásady prevencie, pravidiel pre zaistenie bezpečného pracovného prostredia a postupy na vylúčenie, obmedzenie a prevenciu rizík vzniku pracovných úrazov a chorôb z povolania.
- (3) Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov ÚEL SAV vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.
- (4) BOZP v organizácii sa riadi touto smernicou a platnou legislatívou Slovenskej republiky, najmä:
 - **Zákon č. 124/2006 Z. z. (Zákon o BOZP)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 - **Zákon č. 311/2001 Z. z. (Zákonník práce)** v znení neskorších predpisov.
 - **Zákon č. 243/2017 Z. z. o verejnej výskumnej inštitúcii** v znení neskorších predpisov.
 - **Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce** v znení neskorších predpisov.
 - **Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia** v znení neskorších predpisov.
 - **Zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov** v znení neskorších predpisov.
 - Súvisiace Nariadenia vlády SR a súvisiace interné smernice (napr. Smernica o požiarnej ochrane) a ďalšími súvisiacimi všeobecne záväznými právnymi predpismi SR a internými predpismi ÚEL SAV a zakladateľom SAV.

Článok 2

Práva a povinnosti zamestnávateľa

- (1) Zamestnávateľ v zmysle platnej legislatívy zabezpečuje na vlastné náklady:
 - **Školenia BOZP:** Vykonávanie vstupných, periodických (pre ÚEL SAV ich zabezpečuje oprávnený externý subjekt) a mimoriadnych školení o BOZP.
 - **Zdravotná spôsobilosť:** Zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pre definované profesie.

- **Pracovné prostredie:** Pravidelnú kontrolu a údržbu pracovísk, strojov, elektroinštalácií a určených technických zariadení.
- **Ochranné prostriedky:** Bezplatné poskytovanie funkčných osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP) podľa internej prílohy.
- **Prvá pomoc:** Vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci a určenie zamestnancov na poskytovanie prvej pomoci.

Článok 3

Práva a povinnosti zamestnanca

- (1) Každý zamestnanec má právo na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Zároveň je povinný:
 - **Dodržiavať postupy:** Pracovať v súlade s predpismi BOZP, touto smernicou a návodmi na obsluhu strojov a prístrojov.
 - **Absolvovať vzdelávanie:** Zúčastňovať sa školení a overovaní znalostí organizovaných zamestnávateľom.
 - **Podrobiť sa kontrole:** Absolvovať dychovú skúšku na alkohol alebo iné návykové látky na výzvu oprávneného nadriadeného, resp. bezpečnostného technika.
 - **Oznamovať riziká:** Ihneď hlásiť nadriadenému akýkoľvek nedostatok, hroziace nebezpečenstvo, technickú poruchu alebo mimoriadnu udalosť.
 - **Zákaz fajčenia:** Striktne dodržiavať zákaz fajčenia vo všetkých vnútorných priestoroch a prevádzkach zamestnávateľa.

Článok 4

Postup pri vzniku pracovného úrazu

- (1) V prípade vzniku úrazu na pracovisku sa postupuje nasledovne:
 - **Prvá pomoc:** Postihnutému musí byť okamžite poskytnutá prvá pomoc a v prípade potreby privolaná záchranná zdravotná služba.
ÚEL SAV zabezpečil preškolenie vybraných pracovníkov pre poskytovanie prvej pomoci: Ing. Gabriela Jamnická, PhD., Mgr. Anna Kracinová, Ing. Milan Mikuš, Ján Pichler.
 - **Nahlásenie:** Každý úraz (aj drobný) musí zamestnanec bezodkladne nahlásiť svojmu priamemu nadriadenému.
 - **Zabezpečenie miesta:** Miesto úrazu sa musí nechať v pôvodnom stave, pokiaľ to neohrozuje bezpečnosť iných osôb, kvôli vyšetreniu príčin.
 - **Zápis:** Nadriadený zamestnanec v spolupráci s bezpečnostným technikom zaznamená úraz do *Knihy pracovných úrazov*.

Článok 5

Zabezpečenie požiarnej ochrany – v zmysle Smernice o požiarnej ochrane

- (1) Zamestnanci sú povinní oboznámiť sa s umiestnením hasiacich prístrojov, hydrantov a s evakuačným plánom budovy.
- (2) Je prísne zakázané blokovať prístup k elektrickým rozvádzačom, hlavným uzáverom vody /plynu a k únikovým východom.

Článok 6

Sankcie za porušovanie predpisov BOZP

- (1) Nedodržiavanie zásad BOZP, nepoužívanie OOPP alebo odmietnutie dychovej skúšky je kvalifikované ako porušenie pracovnej disciplíny.
- (2) Opakované alebo závažné porušenie môže viesť k okamžitému skončeniu pracovného pomeru.

Článok 7

Záverečné ustanovenia

- (1) Každý novoprijatý zamestnanec, ktorú nastupuje do pracovného pomeru na ÚEL SAV, musí byť s touto smernicou oboznámený pred začatím výkonu práce.
- (2) Táto smernica nadobúda platnosť a účinnosť dňom 1. 7. 2026.
- (3) Zmeny a doplnenia tejto smernice môžu byť vykonané len písomnou formou a schválené riadiacimi orgánmi ÚEL SAV.

.....
RNDr. Ľubica Ditmarová, PhD.
riaditeľka ÚEL SAV, v. v. i.

Prílohy smernice:

1. **Zdravotno-hygienický audit:** Dokument identifikujúci riziká na pracoviskách organizácie a riziká, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť a zdravie zamestnancov.
2. **Zásady poskytovania a používania osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP)**
3. **Zoznam zakázaných prác pre ženy a mladistvých.**
4. **Prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom**
5. **Smernica BOZP organizačnej zložky Arborétum Mlyňany**

Analýza a posúdenie rizík pre Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i. (ÚEL SAV)

Dokument je vypracovaný v zmysle § 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. o BOZP a nadväzuje na zoznam OOPP ÚEL SAV, resp. Zdravotno-hygienický audit, kde sú definované pracovné pozície ako riaditeľka, vedecký pracovník, vedecko-technický pracovník, technik-asistent, referenti, technik-laborant, údržbár, upratovačka.

Pre hodnotenie je použitá **matrica rizika (R): riziko R = pravdepodobnosť P x následok N**, kde:

- **P (Pravdepodobnosť):** 1 – Možná (výnimočne), 2 – Nepravdepodobná, 3 – Pravdepodobná, 4 – Veľmi pravdepodobná.
- **N (Následok):** 1 – Drobný úraz, 2 – Registrovaný úraz (PN), 3 – Ťažký úraz / Hospitalizácia, 4 – Smrteľný úraz.
- **R (Výsledné riziko):** 1-2 (Zanedbateľné), 3-6 (Akceptovateľné/Nízke), 8-10 (Stredné - vyžaduje riadenie), 12-16 (Vysoké - neprípustné).

Hodnotenie rizík pre jednotlivé kategórie pracovníkov

Kategória A: Samostatný vedecký, vedecký, vedecko-technický a technický zamestnanec (terénny výskum)

Práca prebieha v lesných ekosystémoch, často v neprístupnom horskom teréne za každého počasia

Zdroj nebezpečenstva / Ohrozenie	P N R	Preventívne a ochranné opatrenia
Pošmyknutie, pád na svahu, zakopnutie (Zlomeniny, podvrtnutia)	3 2 6	Používanie certifikovanej outdoorovej obuvi s protišmykovou podrážkou, pohyb po schválených trasách.
Nepriaznivé počasie (Podchladenie, úpal, zásah bleskom)	2 2 4	Sledovanie predpovede SHMÚ, nosenie outdoorovej bundy a pláštá do dažďa, zákaz práce počas búrky.
Biologické riziká (Kliešte – encefalitída/borelióza, bodavý hmyz)	4 2 8	Očkovanie, aplikácia repelentov, dlhé outdoorové nohavice, kontrola tela po návrate z terénu.
Pád konárov / stromov (Ťažké úrazy hlavy)	2 3 6	Zákaz vstupu do lesného porastu pri silnom vetre (nad 10 m/s), nosenie ochrannej prilby pri rizikovom výskume.

Kategória B: Technický zamestnanec v laboratóriu

Práca s chemickými látkami, biologickými vzorkami pôdy/dreva a prístrojovým vybavením.

Zdroj nebezpečenstva / Ohrozenie	P N R	Preventívne a ochranné opatrenia
Poleptanie / zasiahnutie chemikáliou (Oči, koža)	2 2 4	Používanie ochranného pláštá, gumených rukavíc a ochranného štítu. Práca pod digestorom.
Vdychovanie prachu / aerosólov (Poškodenie dýchacích ciest)	2 2 4	Povinné používanie prideleného respirátora pri manipulácii s prašnými a toxickými vzorkami.
Zásah elektrickým prúdom (Laboratórne prístroje, sušičky)	1 3 3	Pravidelné odborné revízie elektrospotrebičov, zákaz obsluhy s mokrými rukami.

Kategória C: Kurič – údržbár

Správa tepelného hospodárstva ústavu, údržbárske práce na budove a v dielni.

Zdroj nebezpečenstva / Ohrozenie	P N R	Preventívne a ochranné opatrenia
Popálenie o horúce časti / únik pary (Tepelné zranenia)	2 2 4	Nosenie pracovných montérok a kožených rukavíc. Dodržiavanie prevádzkového poriadku kotolne.

Pád predmetov na nohy / porezanie (Pomliaždeniny, rany)	2	2	4	Nosenie pevnej pracovnej obuvi s oceľovou špičkou, bezpečné ukladanie materiálu v dielni.
Práca vo výške / rebríky (Ťažký pád)	2	3	6	Vizuálna kontrola rebríkov pred použitím, zákaz práce vo výške nad 1,5 m bez zabezpečenia alebo druhej osoby.

Kategória D: Upratovačka

Upratovanie administratívnych a spoločných priestorov ústavu, manipulácia s odpadom.

Zdroj nebezpečenstva / Ohrozenie	P	N	R	Preventívne a ochranné opatrenia
Kontakt s čistiacou chémiou (Dermatitídy, alergie)	3	1	3	Dôsledné používanie gumených rukavíc a ochranného pláštá, správne riedenie chemikálií podľa návodu.
Pošmyknutie na mokrej podlahe (Pády, narazená)	3	2	6	Používanie ochrannej obuvi s drážkovanou podrážkou, označovanie mokrej podlahy výstražným kužeľom.

Všeobecné riziká na pracovisku (administratíva a kancelárie)

Týka sa vedeckých pracovníkov pri spracovaní dát a administratívy.

- **Lokomotorická záťaž (práca s PC):** Riziko karpálneho tunela a poškodenia zraku.

Opatrenie: Ergonomické stoličky, správne nastavenie monitorov, zaradenie 5 minútových prestávok po každej hodine práce - individuálne.

- **Nebezpečenstvo požiaru:** Skrat na elektroinštalácii kancelárskej techniky.

Opatrenie: Zákaz používania neschválených elektrospotrebičov (vlastné ohrievače a iné spotrebiče), udržiavanie voľných únikových ciest k hydrantom.

Záver a riadenie rizík

Zodpovední vedúci oddelení ÚEL SAV v spolupráci s bezpečnostným technikom sú povinní:

- oboznámiť s touto analýzou rizík zamestnancov pri vstupnom a periodickom školení BOZP,
- kontrolovať reálne nosenie pridelených OOPP (napr. kontrola stavu outdoorovej výbavy pred odchodom do terénu),
- dopĺňať hygienické potreby na pracovisku na elimináciu kožných rizík pri práci v laboratóriu a dielni.

Príloha č. 2

Zásady poskytovania a používania osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP)

Dokument upravuje postup pri výbere, bezplatnom poskytovaní, používaní a údržbe OOPP v zmysle NV SR č. 395/2006 Z. z..

OOPP sa poskytuje vtedy, ak nebezpečenstvo nemožno vylúčiť technickými prostriedkami ani opatreniami kolektívnej ochrany.

Zamestnávateľ je povinný:

- analyzovať nebezpečenstvá na pracoviskách a zostaviť zoznam potrebných OOPP,
- bezplatne poskytnúť zamestnancovi funkčné OOPP (zodpovedajúce veľkosti a charakteru práce),
- viesť evidenciu a zaznamenať prevzatie každého OOPP na osobnú kartu zamestnanca,
- zabezpečiť výmenu poškodených a nefunkčných OOPP na vlastné náklady,
- zrozumiteľne poučiť zamestnanca, ako má OOPP správne používať a pred čím ho chráni.

Zamestnanec je povinný:

- riadne používať pridelené OOPP počas celej doby trvania rizika a výhradne na určený účel,
- chrániť a šetriť OOPP, starať sa o pridelené ochranné prac. pomôcky, udržiavať ich v čistote a predchádzať ich poškodeniu či strate; čistenie, opravu a údržbu OOPP vykonáva zamestnanec na vlastné náklady,
- neodkladne oznámiť nadriadenému stratu, poškodenie alebo nefunkčnosť prideleného OOPP a požiadať o výmenu,
- neodnášať OOPP mimo objektu organizácie, pokiaľ si to nevyžaduje výkon práce (napr. výskum v teréne).

Opatrenia pri porušení zásad:

- nepoužívanie pridelených OOPP sa považuje za závažné porušenie pracovnej disciplíny a predpisov BOZP,
- pri zistení nepoužívania OOPP môže byť zamestnanec vykázaný z pracoviska bez náhrady mzdy, prípadne s ním môže byť rozviazaný pracovný pomer.

Neoddeliteľnou súčasťou tohto dokumentu je *Zoznam prideľovaných OOPP podľa pracovného zaradenia*.

Zoznam prideľovaných OOPP podľa pracovného zaradenia.

Zoznam pracovných miest zamestnancov Ústavu ekológie lesa SAV. Zvolen, ktorým sa bezplatne poskytujú OOPP v zmysle Nariadenia vlády SR č. 395/2006 Z. z. a na základe hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného zaradenia jednotlivých zamestnancov.

OOPP sa môžu poskytovať len certifikované a také, ktoré vyhovujú ergonomickým požiadavkám, zdravotnému stavu a po potrebnom prispôsobení aj telu zamestnanca.

Pracovné zaradenie	Vybavenie/druh OOPP	Doba použitia v mes. / počet
Kurič - údržbár	ochranný odev (montérky) ochranná obuv (pracovná) rukavice kožené ochranný prešívany kabát ochranná čiapka zateplená	24/1 24/1 PP 36/1 24/1
Upratovačka	ochranný plášť ochranná obuv rukavice gumené	24/1 24/1 PP
Technický zamestnanec (asistent vedeckého pracovníka - prac. v laboratóriu, príp. aj vodič služob. mot. vozidla)	respirátor rukavice gumené ochranný plášť ochranná obuv ochranný štít výstražná vesta	PP PP 24/1 24/1 24/1 PV MV
Samostatný vedecký, vedecký, vedecko-technický a technický zamestnanec (terénny zamestnanec)	ochranná obuv do terénu (outdoorová) ochranná bunda (outdoorová) plášť do dažďa ochranné rukavice (outdoorové) ochranná čiapka (outdoorová) ochranné nohavice (outdoorové) gumené čičmy	24/1 36/1 24/1 6/1 24/1 24/1 24/1

Vysvetlivky:

PP — podľa potreby

PV MV — povinná výbava motorového vozidla

Prostriedky na osobnú hygienu a očistu, umývacie, čistiace a dezinfekčné prostriedky

Vzhľadom na povahu vykonávanej práce a typy OOPP sa zamestnávateľ rozhodol, že čistenie a pranie OOPP si budú vykonávať zamestnanci individuálne.

Zamestnávateľ na vlastné náklady zabezpečí nasledovné čistiace a hygienické potreby:

Čistiace a hygienické potreby	počet ks/obdobie
mydlo	v zásobníkoch
čistiaca pasta na umývanie rúk	1 ks/podľa potreby
ochranný krém na ruky	1 ks/podľa potreby
toaletný papier	v zásobníkoch

Zoznam zakázaných prác pre tehotné ženy a matky v laboratóriách

V zmysle **Nariadenia vlády SR č. 272/2004 Z. z.**, ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, platia v podmienkach laboratórií ÚEL SAV nasledovné obmedzenia:

1. Chemické faktory (Práca v chemických laboratóriách)

Tehotným a dojčiacim zamestnankyniam je prísne zakázaná práca s nasledovnými látkami:

- **Karcinogény a mutagény:** Látky označené H-vetami H340, H341, H350, H351 (napr. niektoré farbivá, fixačné činidlá).
- **Toxické pre reprodukciu:** Látky s H-vetami H360, H361, H362 (nebezpečenstvo poškodenia plodnosti alebo nenarodeného dieťaťa).
- **Olovo a jeho deriváty:** Ak sa v laboratóriu používajú pri analýzach pôd.
- **Prchavé organické rozpúšťadlá:** Zákaz dlhodobej práce s chloroformom, benzénom či formaldehydom (aj pri práci v digestore).

2. Biologické faktory (Terénny výskum a mikrobiológia)

- **Vírusy a baktérie:** Zákaz prác, pri ktorých hrozí nákaza biologickými faktormi skupín 2, 3 a 4 (podľa osobitného predpisu), ak je známe, že tieto faktory ohrozujú zdravie matky a dieťaťa.
- **Toxoplazmóza a Rubeola:** Absolútny zákaz vystavenia týmto pôvodcom, pokiaľ žena nemá preukázanú dostatočnú hladinu protilátok.

3. Fyzikálne a ergonomické faktory

- **Rtg a ionizujúce žiarenie:** Zákaz vstupu do priestorov s rizikom expozície (pokiaľ by ústav disponoval napr. rtg-analyzátorami).
- **Ručná manipulácia s bremenami:**
 - Tehotné ženy nesmú zdvíhať bremená ťažšie ako 5 kg
 - Dojčiace ženy nesmú zdvíhať bremená nad 10 kg.
- **Poloha pri práci:** Zákaz práce v trvalom stoji (viac ako 4 hodiny za zmenu) alebo v extrémnom predklone pri laboratórnych stoloch.

Organizačný postup pre vedenie ÚEL SAV:

- **Oznamovacia povinnosť:** Zamestnankyňa je povinná tehotenstvo zamestnávateľovi písomne oznámiť a predložiť lekárske potvrdenie.
- **Preradenie na inú prácu:** Ak tehotná žena vykonáva prácu v laboratóriu alebo v teréne, ktorá je jej zakázaná, zamestnávateľ je povinný dočasne upraviť jej pracovné podmienky alebo ju preradiť na bezpečnú prácu pri zachovaní doterajšieho zárobku.